

4.time: Vold i nære
relasjoner (dobbeltime)

Hvorfor snakker vi om vold på skolen nå?

Visste du at veldig få barn har lært om vold tidligere? I læreplanen for barneskolen står det ikke noe spesielt om vold i familien eller kjærestevold. Det betyr at mange barn og unge ikke har fått kunnskap om dette viktige temaet.

Her i Sortland kommune er vi heldige. Vi har fått et eget opplegg som heter ÆEMÆ, som brukes både i barnehagen og på skolen. Det hjelper oss å lære om grenser, trygghet, følelser og vold – på en måte som er tilpasset barn og ungdom.

Underviseren forteller:

Da vi som underviser dere gikk på skolen, var det ikke vanlig å snakke om vold. Det betydde at vi heller ikke kunne gjøre noe med det. Vi visste ikke hva vi skulle se etter, eller hvem vi kunne snakke med.

Nå vet vi at kunnskap kan gjøre en forskjell. Når vi lærer om hva vold er, hvordan det kan se ut, og hvem som kan hjelpe – da kan vi si ifra, hjelpe andre og være med på å stoppe vold.

Målet med at vi snakker om vold i dag, er at du skal:

- Forstå hva vold i familien kan være.
- Vite at det aldri er barnets skyld.

- Lære at det finnes trygge voksne som kan hjelpe.
- Vite at det er lov å si ifra, selv om det er vanskelig.

Forebygging

Forklar hva forebygging er og gi et par eksempler.

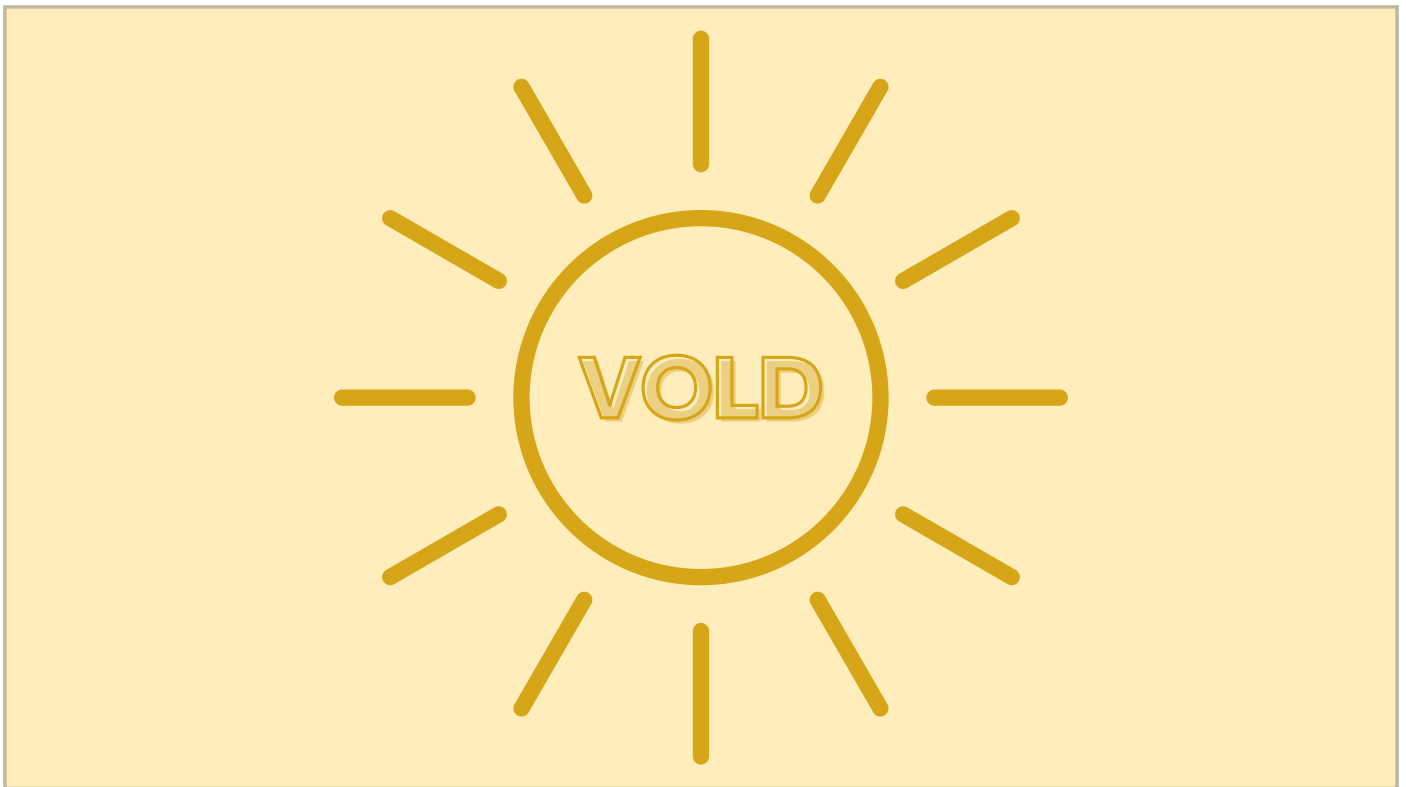
Definisjon av forebygging:

Forebyggende arbeid handler om å iverksette tiltak som kan føre til nedgang i sykdommer, skader, sosiale problemer, dødelighet og risikofaktorer (ndla).

Eksempel: vi gjennomfører undervisningen i dag som et forebyggende tiltak.

På skolen er mye av det dere lærer forebygging;

dere lærer blant annet om mobbing, rasisme, krig og hvordan immunforsvaret og vaksiner fungerer. I dag er det ikke så veldig mange elever i Norge som får lære om vold, selv om det er et veldig viktig tema. Det kommer nok til å bli annerledes i fremtiden, fordi vi vet at mange barn og unge opplever vold i nære relasjoner – altså fra noen de kjenner godt, som for eksempel noen i familien.

Spør elevene: Hva tenker dere når dere hører ordet vold?

Ord som er ønskelig å få med på tavlen; Ulike typer vold (fysisk, psykisk, seksuelt, Digitalt og latent), grenser, trakassering, trusler, overgrep, skremmende, skadende, smerter, krenkende, frykt, manipulerende, drepe, omsorgssvikt, alkohol, rus, stygge ord, redsel, straffbart, forebygging, sinne.

Ulike typer vold

Fysisk vold

Materiell vold

Vitne til vold

Seksuell vold

Psykisk vold

Digital vold

Latent vold

•Fysisk vold:

Slag, spark, blind vold, kvelertak, slåssing, knivstikking og skyting. Men det er også flere former for fysisk vold som lugging, klype noen hardt i arma, dra noen etter arma, dytte noen, eller holde noen igjen med makt når de egentlig vil gå. Å låse noen inne eller stenge noen ute er også fysisk vold.

•Psykisk vold:

Kan være stygge ord eller trusler. Hvis barn ofte får høre du er så teit, dum, du er en idiot, du er udugelig, din jævla drittunge – så gjør det masse med selvtilliten og troen på seg selv å få høre sånt, spesielt hvis det er fra sine egne foreldre. Det er også en del barn i Norge som får høre «jeg skulle ønske at jeg aldri fikk deg, at du aldri var blitt født» eller at «Du kan bare dra deg vekk, jeg vil aldri se deg igjen din sutreunge». Psykisk vold kan også være å få altfor mange oppgaver hjemme, at man må vaske og lage mat hver dag, passe på småsøskene sine hele tida og ikke ha noe fritid. Bare toppkarakterer er greit, og man får ikke være med venner eller gå ut å være med på fritidsaktiviteter. Det å bli veldig kontrollert eller få veldig mange oppgaver kan være psykisk vold.

•I kjæresteforhold skjer det også psykisk vold; at det sies ord som drittsekk, drittkjerring, hore, fitte, idiot, du er verdiløs, du er så tjukk, du er en jævla idiot. Det kan kanskje høres ut som en god idé når man først blir sammen at «vi kan jo bare lese sms og se på telefonen til hverandre for vi er jo kjærester og skal stole på hverandre». Hvis kjærester stoler på hverandre, trenger de ikke holde på sånn. Da lar man den andre få frihet til å leve slik den vil, også kjærlighet handler om å ønske det beste for hverandre.

- En alvorlig form for psykisk vold er hvis en ønsker å gjøre det slutt med kjæresten sin. Da sier den som blir dumpet «hvis du gjør det, så vil jeg ikke leve lenger, da tar jeg livet av meg». Det kan være at den personen føler det sånn, men da er det mange det går an å snakke med; foreldre, helsesøster, fastlege, venner og psykolog. Man kan ikke true noen som vil gjøre det slutt med at da tar man livet av seg selv, fordi kjæresteforhold skal ikke handle om liv.

- Materiell vold: er vold som går ut over ting. Det kan være å knuse glass, kaste ting i veggen, ødelegge leker, slamre døra eller slå i bord eller vegger. Dette er vold fordi det er skremmende å se noen gå løs på ting rundt seg, og man kan bli redd for at neste steg blir direkte fysisk vold. For et lite barn kan det være skremmende om en forelder slår i bordet hardt, fordi forelderen er så stor og barnet så lite, og da kan barnet tenke «hva om det neste gang blir meg». Og i et kjæresteforhold, hvis kjæresten slår i veggen like ved siden av hodet ditt eller slår hull i veggen så er det kjempeskremmende.

- Seksuell vold:

Voldtekt, seksuelle overgrep. I forhold til seksuelle overgrep er det viktig å vite hvor grensene går, fordi seksuelle overgrep er mer enn voldtekt. Hvis noen ikke har lyst til å ha sex så skal man ikke presse eller gi de skyldfølelse for det. Det er heller ikke lov å ta på kroppen til noen som sover. Seksuell vold kan også være å ta på kjæresten sin for å krenke eller være ekkel, altså ikke for å være god med den andre personen, man tar på den andre –kanskje når man er sint i tillegg- for å krenke og være ekkel.

- Digital vold:

På internett er det også mange som opplever psykisk vold, og det har blitt mer og mer vanlig i det siste, det er nesten som å skrive stygge ting blir lavere på nett, men for de som leser det kan det være minst like vondt. Det er også en del som opplever at bilder blir spredt rundt på nett når et kjæresteforhold slutter, så vær forsiktig med hvor mye dere deler da man selv kan miste kontrollen over hva som havner på nett.

- Latent vold:

Er når det har skjedd vold før, da blir det en stemning som oppstår etterpå, og volden fortsetter å virke også etter at den har skjedd. De som har blitt utsatt for vold går på glasskår, og vi kan si at volden setter seg i ryggmargen. Det så dere veldig godt i filmen, at volden virker inn på hvordan de har det hele tiden, og det kalles latent vold. Det blir en spesiell, anspent stemning i hjem der det har skjedd vold. Man blir redd for at det skal skje igjen, og da blir man forsiktig og passer seg for at det ikke skal skje igjen. En slik redsel kan det være veldig skadelig å leve med fordi man ikke greier å slappe av og være seg selv.

- Vitne til vold: Hvis barn ser eller hører at foreldre bruker vold mot hverandre, da regnes det som at barna er utsatt for vold. Dette er forbudt ifølge norsk lov.

Fakta om vold

I Norge har man spurt avgangselever fra videregående om de har opplevd fysisk vold fra en forelder minst en gang.

Hvor mange prosent tror dere svarte ja?

I Norge har man spurt avgangselever fra videregående om de har opplevd fysisk vold fra en forelder minst en gang.

Hvor mange prosent tror dere svarte ja?

(Riktige svar er 19%, altså ca. 1 av 5) (hvor gjentakende vold er ca 1 av 20) i en alder mellom 12-16 år

(statistikk hentet fra bufdir.no - statistikk fra 2019)

I Norge og Danmark har man spurt voksne om vold i parforhold og kjæresteforhold. I hvilken alder tror dere flest svare ja?

Rekk opp hånda.

20 år (riktig svar) (aller høyest skår i gruppen 16-24år)

30 år

40 år

(nova rapport, mossinge og stephansen, utviklingstrekk 2007-2015)

Nyere forskning viser at grov vold fra minst en foreldre øker, mens mild vold fra minst en foreldre synker.

(Rapport fra Oslo MET – NOVA rapport nr 11/29)

PAUSE

Den perfekte middag

Filmen handler om en familie hvor far er voldelig.

Familien har to barn: Lasse som går i 10 klasse og Maria som går i 7 klasse.

Man ser noe vold i familien, men den handler mest om hvordan det kan være å leve med vold.

Reaksjoner på filmen:

Samtale med elevene om at det er vanlig og normalt at man kjenner på forskjellige følelser når man ser på denne filmen.

Vi som jobber med vold kan også bli lei oss og sint, og sånn skal det være. Disse følelsene gjør at vi synes det er viktig å være med å forebygge vold.

Under filmen ønsker vi at dere noterer for dere selv eller tenke over de ulike type vold vi snakket om i forrige time. Hvor i løpet av filmen ser dere de ulike typene vold?

Etter filmen skal vi snakke om hvordan det var å se filmen, om dere så scener der man ser vold. Samt om dere ser vold, selv om den ikke er der (Latent vold)
Hvordan var det å se filmen?

Latent vold: Spør om elevene la merke til steder hvor det vistes godt at de ble påvirket av vold, selv når volden ikke skjedde (La alle svar komme før en går inn på hver enkelt scene).

Snakk mer i detaljer om hver av scenene elevene nevner

Kroppslige reaksjoner på vold: hvis ikke scenen om at Maria velter glasset blir nevnt, kan en nevne den for å snakke om at kroppen blir påvirket av vold. Denne kan koble til scenen med Lasse som våkner da en bil kjører forbi – kroppen er anspent og i alarmberedskap.

Vold går i arv: Snakk om at Lasse bruker vold mot Daniela.

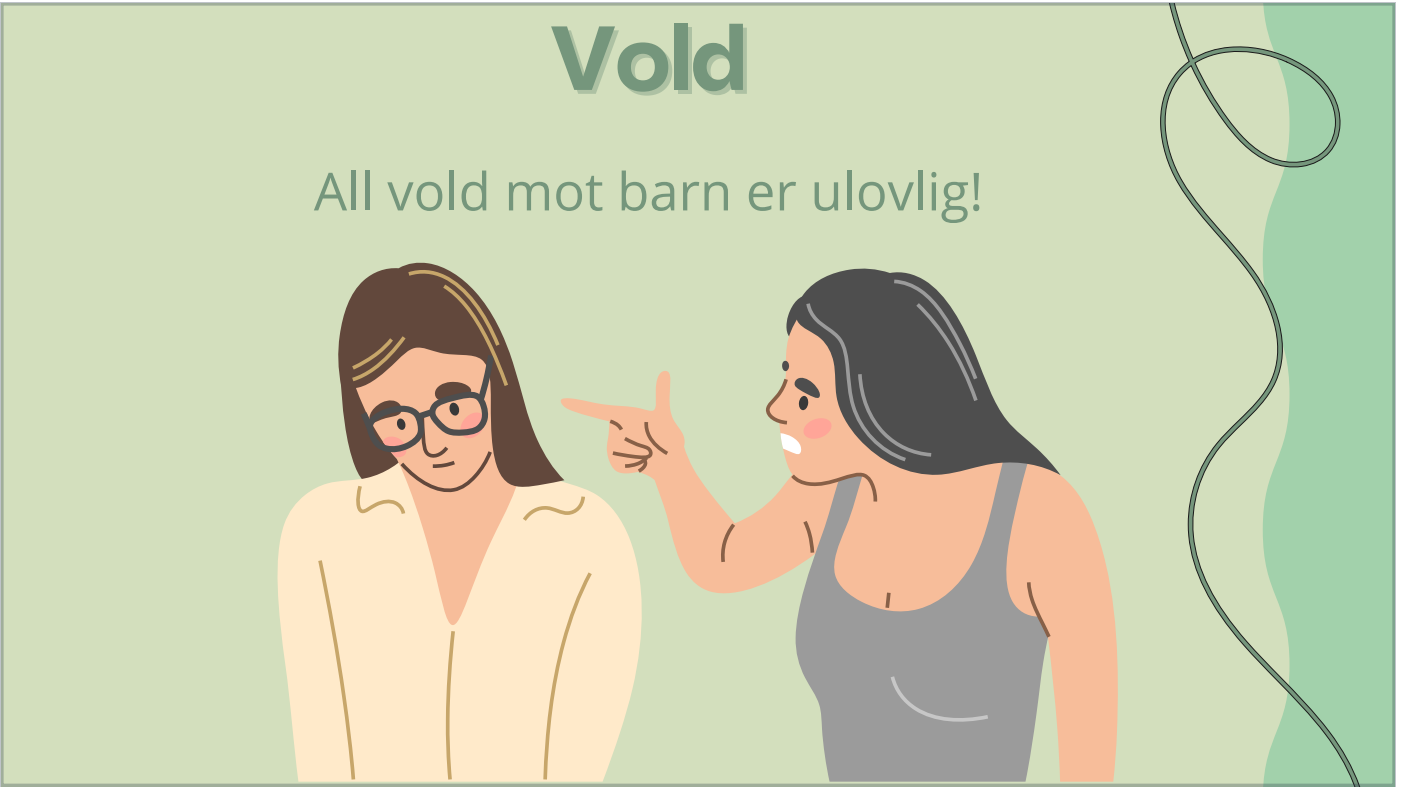
Spør: hvilke følelser tror dere Lasse hadde?

Hvilke andre typer vold la dere merke til?

Dobbeltklikk på bildet for å starte filmen.

Vold

All vold mot barn er ulovlig!

Notat:

Vi fikk forbud mot vold mot barn i 1987, og der står det også at det er forbudt for foreldre å bruke vold mot hverandre med barn til stede. Da regnes det som at barna er utsatt for vold.

I filmen er det en mann som er voldelig, men både menn og kvinner kan bruke vold, og vi vet at det er flere mødre enn fedre som bruker vold mot barna sine. I kjæresteforhold er det flere menn enn kvinner som har opplevd å bli utsatt for psykisk vold. Det er flere kvinner som utsettes for fysisk vold, og kvinner blir oftest utsatt for den farligste volden der politi og legevakt kobles inn.

Notat:

sprø elevene: Synes dere at det vi så i filmen er vold mot barn?

Notat:

Å være vitne til vold, også omtalt som erfart vold, er å oppleve vold mellom nære familiemedlemmer (Vitne til vold - Stine Sofies Stiftelse).

Stollek

Aktivitet – Stol leken

1. Man kan se på en person at han/hun er blitt utsatt for vold
2. De fleste som utøver vold mot barn, er menn over 40 år
3. I en klasse på 20 elever, kan man forvente at noen har vært utsatt for vold
4. Det er lov å bruke vold mot noen som er over 18 år
5. Det er lov å bruke vold mot noen som er under 18 år
6. Det finnes flere typer vold – ikke bare slag og spark.
7. Psykisk vold (som å bli ropt til eller gjort narr av) er mindre skadelig enn fysisk vold.
8. Når VI snakker om vold, kan det hjelpe å stoppe vold.
9. Det er vanlig å lære om vold på skolen
10. Det er vanlig å snakke om vold hjemme eller med venner.
11. Hvis du har opplevd vold, er det større sjanse for at du selv gjør det mot andre når du blir voks

en.

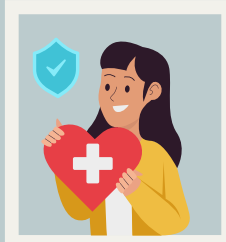
12. Hvis du har opplevd vold, er det lurt å snakke med noen og få hjelp.

Spør før neste bilde hvor elevene tenker de kan få hjelp hvis de blir utsatt for vold.

Si i fra om vold - Hvem kan hjelpe?

Foreldre eller andre
familiemedlemmer

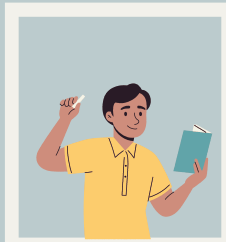
Helsesykepleier

Politiet

Barnas alarmtelefon

Lærer

Barnevernet

Hvem kan hjelpe

Notat:

spør åpent hvor elevene synes man kan få hjelp hvis en er utsatt for vold.

Foreldre, annet familiemedlem, lærer, helsesykepleier, nabo, trener, en annen voksen man er trygg på, politiet, barnevern og barnas alarmtelefon 116111.

Si i fra om vold

-Diskuter med elevene om hvordan det er å si i fra om vold når volden utføres av noen en er glad i.

Notat:

Si i fra om vold

Mange barn utsettes for vold av sine foreldre, eller er vitne til vold i familien. De fleste barn vil oppleve det som svært vanskelig å si i fra om dette til utenforstående, da de oftest er veldig glade i og har lojalitet til sine foreldre. Barn føler også skyld i situasjoner med vold. Det er viktig at man

snakker med elevene om dette, slik at man unngår at en utsatt elev sitter igjen med dobbel skam: Både å være utsatt for / vitne til vold og at man ikke får til å si i fra. Underviseren må være tydelig på at det kan være veldig vanskelig å si i fra og at mange ikke klarer dette fordi de er redde for hvilke konsekvenser det vil ha for familien og seg selv. Man kan la elevene forsøke å komme fram til løsninger på et slikt tenkt scenario. Underviseren bør til slutt si at de fleste foreldre ikke ønsker barna sine noe vondt, men at noen foreldre trenger hjelp for å få til en god og trygg oppvekst for barna sine.